

Jan Tęgowski

<https://orcid.org/0000-0002-3349-9640>

Uniwersytet w Białymstoku

Rodzina Łoknickich herbu Nieczuja na Podlasiu i w powiecie brzesko-litewskim do połowy XVII wieku

Zarys treści

Artykuł niniejszy przedstawia rodowód rodziny szlacheckiej Łoknickich herbu Nieczuja w XVI–XVII w. Zwrócono uwagę na zawierane małżeństwa w określonym kręgu średniej szlachty zamieszkującej obszary pograniczne Podlasia z Wielkim Księstwem Litewskim.

Abstract

This article presents the pedigree of the Łoknicki noble family of the Nieczuja coat of arms in the 16th–17th centuries. Attention was paid to marriages in the circles of middle nobility living in the border areas of Podlasie neighbouring with the Grand Duchy of Lithuania.

Słowa kluczowe: Podlasie, Wielkie Księstwo Litewskie, szlachta, małżeństwa, Łokniccy, genealogia, herbarze

Keywords: Podlasie, Grand Duchy of Lithuania, nobility, marriages, Łoknicki family, genealogy, armorials

Rodzina Łoknickich jest typowym przykładem przetrwania więzi społecznych, rodzinnych i majątkowych szlachty zamieszkującej tereny niegdyś przynależne do Wielkiego Księstwa Litewskiego z sąsiadami po ostatecznym zawarciu unii lubelskiej i odłączeniu od Litwy województwa podlaskiego. Jej losy i kariery są związane zarówno z Podlasiem, jak i z sąsiednimi województwami Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Trudno dokładnie odpowiedzieć na pytanie, kiedy na Podlasiu pojawiła się szlachta pieczętująca się herbem Nieczuja. W popisie wojska z 1528 r. nie została wymieniona wieś Łoknica, która dała początek nazwisku naszych bohaterów. Osada ta, przynależna do parafii bielskiej, musiała powstać już po 1528 r. Istniała natomiast w owym czasie na Podlasiu posiadłość innej szlacheckiej rodziny,

Dzierzków, którzy w liczbie 15 osób wystawić mieli 4 konie¹. Jednakże Dzierżkowie podlascy pieczętowali się herbem Gozdawa, a jedynie litewscy Dzierżkowie za swój herb mieli Nieczuję.

Najwcześniej uchwytnym źródłowo przedstawicielem tej rodziny jest Jan Faraur Łoknicki, biorący swe nazwisko od posiadłości Łoknica na Podlasiu, leżącej nad rzeczką Łoknicą. Polski heraldyk XVI w., Bartosz Paprocki wspomina o Łoknickich w swym dziele *Herby rycerstwa polskiego* w następujących słowach: „Dom Łoknickich na Podlaszu starodawny. Był wieku mego Jan wojski bielski, który z Jasieńską miał synów dwóch Jana i Mariana, oba byli sekretarzami króla Stefana, i tym obiema zlecił był żywność wodą wozić z Litwy do wojsk, z którymi ciągnął do Moskwy”². Wojciech Wijuk Kojałowicz w swoim *Compendium* informuje o ich herbie, że „w polu czerwonym pień obcięty, na wierzchu krzyż mający; w hełmie tenże herb, między skrzydłami”³.

Jak się okaże w trakcie dalszych wywodów, Paprocki popełnił dwa błędy – wojski bielski Jan Łoknicki miał nie dwóch, a trzech synów, ponadto żaden z nich nie miał na imię Jan. Poza tym Paprocki prawidłowo podaje imię Marian, rzadkie wówczas, jak i to, że obaj synowie Jana Faraura byli sekretarzami królewskimi. Prócz Łoknickich na Podlasiu i Litwie, jak już wspomniano, herbem tym pieczętowali się Dzierżkowie, Miniewscy i Wilczopolscy. Ci pierwsi, jak podaje Wijuk Kojałowicz, sprowadzili się na Litwę z Lubelszczyzny i osiedli zarówno w województwie trockim, jak i na Podlasiu, wydaje się zatem, że mogli mieć wspólne korzenie z Łoknickimi. Trudno jest jednak znaleźć moment, w którym ich drogi się rozeszły.

O pojawieniu się na Podlasiu Jana Faraura Łoknickiego jeszcze za panowania Zygmunta Starego dowiadujemy się z dokumentu przechowanego w Metryce Litewskiej, a wystawionego przez króla Zygmunta Augusta 6 czerwca 1569 r., w którym czytamy, że „na pewnych miejscach, to jest na Zbuczu, na Kuraszowie, na Przeroślem, na Jębnem boru, aż do rzeki Narwie i za rzeką tak długo i szeroko, póki puszcza mścibohowska ściąga [*sic!*], których wchodów drzewem bartnem i koszeniem łąk w puszczech naszych pomienionych ten Jan Łoknicki ku imieniu swemu Leniewskiemu, w powiecie bielskiem leżącemu, za przywilegiem sławnej pamięci króla Zygmunta, ojca naszego i poćwierdzeniem naszym, które przed nami pokładał, spokojnie używał”⁴. To sugeruje, że Łokniccy osie-

¹ *Lietuvos Metrika. Knyga nr 1[523] (1528)*, wyd. A. Baliulis, A. Dubonis, Vilnius 2006, s. 109.

² B. Paprocki, *Herby rycerstwa polskiego zebrane i wydane r.p. 1584*, wyd. K.J. Turowski, Kraków 1858, s. 329.

³ W. Wijuk Kojałowicz, *Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium, czyli o klejnotach albo herbach których familie stanurycerskiego w prowincjach Wielkiego Xięstwa Litewskiego zażywają*, Kraków 1897, s. 181.

⁴ *Lietuvos Metrika. Knyga 52 (1569–1570)*, wyd. A. Baliulis, R. Firkovičius, Vilnius 2004, nr 41, s. 49. Wspomniany dokument został powtórzony również w 53. księdze wpisów; RGADA, f. 389, op. 1, d. 53, k. 5v–6v.

dli na Podlasiu co najmniej we wczesnych latach 40. XVI w., a także i to, że Jan miał prawo do eksploatacji puszczy otrzymane od króla Zygmunta Starego. Dalej w wyżej cytowanym dokumencie znajdujemy informację: „K temu też to Janowi Łoknickiemu przez pewnych rewizorów i leśniczych naszych dano było za odmianę gruntów jego ślacheckich we włóki poddanych naszych nowo na wolach w leśnictwie bielskiem osadzonych zabrane – w siele Kamieniu włókę jedną, a w tejsze wsi Kamieniu onże przyjął był na czynszu naszym trzymać lasu włók trzy, na których jako na jednej za grunty ślacheckie w odmianie, tak na trzech na czynszu danych on poddane był zasadził i las z niemalem kosztem swem rozrobił, a to wszystko ku pożytkowi swemu trzymał”⁵. W cytowanym dokumencie, jak i w następnych, na dobra Mięksisze z 26 czerwca 1569 r., Jan jeszcze nie jest nazwany wojskim ziemskim bielskim, choć wiadomo, że osiągnął ten urząd jeszcze w tym samym roku. Dokumenty, o których mowa, zaświadcniają o zamianie z królem praw do wchodów Jana Faraura Łoknickiego w Puszczy Bielskiej i Mścibohowskiej oraz grunty we wsi Kamień na 7 włók gruntu podłego we wsi Mięksisze nieopodal dóbr Łoknica w powiecie bielskim⁶. Jak wspomniano, Jan Łoknicki po 26 czerwca 1569 r. uzyskał urząd wojskiego ziemi bielskiej, później zaś, w 1573 r., został wybrany deputatem do sądu kapturowego ziemi bielskiej. W wypisach z ksiąg grodzkich zgromadzonych w Zbiorze Zygmunta Glogera znajdujemy wzmiankę o Wawrzyńcu Łoknickim, który był żonaty ze szlachetną Anną, córką niezjącego już Wawrzyńca „de Rosski Ziemaki”⁷. Był on zapewne bliskim krewnym Jana Faraura, prawdopodobnie jego bratem. Można z tego wnioskować, że nazwisko Łoknicki zapoczątkował przodek obu wspomnianych szlachciców podlaskich (może ojciec Piotr).

Dzięki uprzejmości białoruskiego wydawcy 35. księgi Metryki Litewskiej, Andreja A. Mjacielskiego, za pośrednictwem dr. Tomasza Jaszczolta, mogłem dotrzeć do dokumentu króla Zygmunta Augusta wystawionego w Wilnie 1 grudnia 1551 r., a przedstawiającego losy posiadłości, które następnie weszły w skład majątku Jana Faraura Łoknickiego. Po pierwsze dowiadujemy się z niego, że ojcem Jana był Piotr, a on sam przejął owe dobra w ziemi bielskiej w drodze zastawu od wdowy po Atanazym, uchodźcy ze Smoleńszczyzny. Temuż Atanazemu Piotrowiczowi dobra na Łoknicy nadał w dożywocie („два жеребѣи на имя Леневищину а Ясевѣщину з людми Жукомъ Леневищом...”) król Aleksander Jagiellończyk. W cytowanym dokumencie wyjaśnia się, że wdowa po Atanazym po śmierci męża nie miała prawa do posiadania i zastawiania tych dóbr. Jednak

⁵ *Lietuvos Metrika. Knyga 52...*, nr 41.

⁶ *Ibidem*, nr 42, 43. Oba cytowane tu akty zostały powtórzone dodatkowo w 53. księdze ML; RGADA, f. 389, op. 1, d. 53, k. 7–7v.

⁷ Archiwum Narodowe w Krakowie, Oddział na Wawelu (dalej: ANK), Zbiór Zygmunta Glogera, Wypisy z ksiąg ziemskich i grodzkich podlaskich (tzw. Kapicjana) z XV–XVIII w. (dalej: ZZG), sygn. 11, s. 13 (1564 r.).

na prośbę Iwana Atanasewicza, syna pierwszego znanego użytkownika owych dóbr, król pozostawił Jana Łoknickiego przy ich posiadaniu. Sprawa ta toczyła się jeszcze za czasów Zygmunta Starego, o czym świadczy następujący fragment tego dokumentu: „Якожь тот Янъ Локницкий по оном суде его королевъской милости пана отъца нашего у тое Офанасовое и в детей ее и третю часть оного имения Офанасовъского на вечность купиль...” – zatem musiało to nastąpić przed 1 kwietnia 1548 r., kiedy to Zygmunt Stary zmarł⁸. Nie jest to wszakże najstarsza wiadomość o Janie Łoknickim, w dokumencie datowanym 17 października 1534 r. wymieniono go bowiem jako pisarza biskupa wileńskiego⁹. Biskupem wileńskim w tym czasie był Jan z Książąt Litewskich, który niespełna dwa lata później został przeniesiony na biskupstwo poznańskie¹⁰, a wówczas (w 1536 r.) Jan Łoknicki prawdopodobnie przeszedł na służbę królowej Bony, która otrzymała w zarząd ziemię bielską.

W skład majątku **Jana Faraura Łoknickiego** wchodziły dobra Łoknica, Leniewo i Miękisze w powiecie bielskim, które to dobra dziedziczyli jego synowie: Marian, Stanisław i Przeclaw. Kasper Niesiecki, czerpiąc informacje od Bartosza Paprockiego, pisze w swym herbarzu, że żoną Jana Łoknickiego była niewymieniona z imienia Jasińska¹¹. Być może była córką Wojciecha Jasińskiego herbu Jastrzębiec, kuchmistrza litewskiego w latach 1545–1560, pisarza ziemskiego bielskiego w latach 1549–1561¹². Jeśli w imiennictwie dzieci Mariana Łoknickiego znajdujemy ślad pamięci genealogicznej w postaci imienia jego najstarszego syna po dziadzie ojczystym, to analogicznie możemy przypuszczać, że imię najstarszej córki czciło pamięć babki ojczystej. Najstarsza córka Mariana Łoknickiego nosiła imię Katarzyna. Jak wynika z rejestru poborowego ziemi bielskiej z 1580 r., całość dóbr należących do wojskiego bielskiego Jana Łoknickiego obejmowała 12,5 włók osiadłych oraz 1 ogrodnika bez roli, 1 kowala i młyn doroczny, chociaż jeszcze w 1576 r. było tam 30 włók, 1 karczma, młyn o 1 kole oraz 5 komorników i rzemieślników¹³. Ta różnica mogła wynikać z wydzielenia majątku synom. W 1583 r. wojski bielski już nie żył, co poświadczają jego dzieci: wspomniani trzej synowie i córka Anna, żona leśniczego białowieskiego i kamienieckiego Filipa Machwicza, pochodzącego z Prus¹⁴. Ten ostatni został nominowany na owo leśnictwo 10 czerwca 1569 r. w niespełna dwa miesiące po śmierci leśniczego

⁸ Z. Wdowiszewski, *Genealogia Jagiellonów i Domu Wazów w Polsce*, Kraków 2005, s. 117.

⁹ *Акты издаваемые Виленскою Коммиссиею для разбора древних актов*, t. 20, Вильна 1893, nr 2, s. 2–3.

¹⁰ K.R. Prokop, *Sylwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec–Ostróg 2001, s. 45.

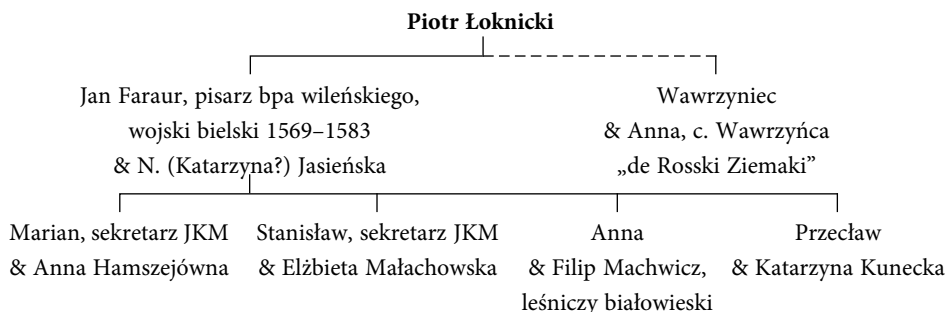
¹¹ K. Niesiecki, *Herbarz Polski*, wyd. J.N. Bobrowicz, t. 6, Lipsk 1841, s. 263.

¹² *Urzędnicy podlascy XIV–XVIII wieku*, oprac. E. Durbas–Urwanowicz et al., Kórnik 1994, nr 77, s. 43.

¹³ *Polska XVI w. pod względem geograficzno-statystycznym*, t. 6: *Podlasie (województwo)*, wyd. A. Jabłonowski, Warszawa 1908 (Źródła Dziejowe, t. 17, cz. 1), s. 123, 173.

¹⁴ ANK, ZZG, sygn. 11, s. 162, 217.

podlaskiego Iwana Lackiego¹⁵. Filip Machwicz wzmiankowany był jeszcze w 1590 r. w testamencie Andrzeja Życieńskiego, który zastawił u niego w 500 kopach groszy pewną nieruchomość¹⁶. Pierwsze pokolenie Łoknickich obrazuje poniższa tablica genealogiczna:

W tym czasie najstarszy z synów wojskiego Jana, Marian Łoknicki, był sekretarzem królewskim, a jego brat Stanisław także sekretarzem królewskim i ekonomem dorpackim. W 1588 r. ekonomię dorpacką po Stanisławie Łoknickim otrzymał kanclerz Jan Zamoyski¹⁷. **Marian Łoknicki** co najmniej na kilka lat przed 1585 r. był żonaty z Anną, córką Jana Hamszeja herbu Sulima, właściciela Berezy (w województwie brzeskim). Z uwagi na to, że już w 1584 r. młodszy syn Jana Faruara Łoknickiego, Stanisław, był żonaty z Elżbietą Małachowską, to należy mniemać, że odpowiednio wcześniej ożenił się również Marian. Rodzonym stryjem żony Mariana był zapewne podstarość brzeski Stanisław Hamszej herbu Sulima, poświadczony w dokumentach z 1555 i 1559 r.¹⁸ Według informacji zawartej w drzewie genealogicznym Hamszejów, wyrysowanym przez Wojciecha Wijuka Kojalowicza, syn Stanisława Hamszeja sędziego ziemskiego wileńskiego, żonatego ze Skorucianką, Jan, poślubił córkę Rotundusa Mieleskiego, starosty stoklińskiego¹⁹. W konfrontacji ze spisem urzędników województwa wileńskiego wiadomość przekazana przez Wijuka Kojalowicza jest nieścisła, gdyż Stanisław

¹⁵ *Lietuvos Metrika. Knyga 52...*, nr 85; J. Tęgowski, *Parę uwag o początkach rodziny Lackich na Litwie w świetle testamentu leśniczego podlaskiego Iwana Iwanowicza*, w: *Historia na źródłach oparta. Studia ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Srogoszowi w 65. rocznicę urodzin*, red. A. Stroynowski, Częstochowa 2017, s. 793–807.

¹⁶ *Тастаменты шляхты і мяшчан Беларусі другой паловы XVI ст.*, wyd. А.Ф. Аляксандрава, В.У. Бабкова, І.М. Бобер, Мінск 2012, nr 23, s. 128–130.

¹⁷ *Urządnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy*, t. 9: *Urządnicy inflanccy XVI–XVIII wieku*, oprac. K. Mikulski, A. Rachuba, Kórnik 1994, nr 1915.

¹⁸ *Lietuvos Metrika. Knyga 251 (37) (1555–1558)*, wyd. I. Valikonytė, L. Steponavičienė, Vilnius 2010, nr 152, s. 187; *Lietuvos Metrika. Knyga 37 (37) (1552–1561)*, wyd. D. Baronas, Vilnius 2011, nr 276, s. 290–292.

¹⁹ W. Wijuk Kojalowicz, *Sacer nomenclator familiarum et stemmatum Magni Ducatus Lituaniae et provinciarum ad eum pertinentium*, wyd. S. Narbutas, Vilnius 2015, s. 237.

Janowic Hamszej był najpierw podstarościm brzeskim, a następnie namiestnikiem wileńskim, by w końcu zostać sędzią grodzkim (nie ziemskim) wileńskim²⁰. Jednak z dokumentu sądowego w sprawie spadkobrania po Zofii Rotundusowej Mieleskiej wynika, że razem z dziećmi Mariana Łoknickiego do tego majątku swoje prawa zgłosił niejaki Wawrzyniec Osmólski „de Osmola Magni Ducatus Lituaniae”²¹. Chodzi tu zapewne o wieś Osmola w ziemi drohickiej, która rzeczywiście do 1569 r. wchodziła w skład Wielkiego Księstwa Litewskiego – widocznie i on był zstępnym potomkiem wójta wileńskiego i jego żony Zofii. Jak pisze Kasper Niesiecki, Jan Hamszej miał za żonę kniaziównę Prychabską, której imię Zuzanna z kolei odkrywa Józef Wolff²². Była ona wdową po Kmicie Stretowiczu. Jednak gdy zważymy na chronologię występowania w źródłach tej pary, musimy odrzucić możliwość uznania ich za rodziców Anny Hamszejówny, żony Mariana Łoknickiego. Kniaziówna Prychabska mogła być prawdopodobnie babką żony Mariana. Anna Janówna Hamszejówna wniosła do majątku Mariana Łoknickiego posiadłości położone w powiecie brzesko-litewskim, a mianowicie folwark Czerniaków ze wsiami Jastrzęblą, Uhlanami i Dziahelczem oraz Zdzitowce. Jest wielce prawdopodobne, że w skład tych dóbr wchodził majątek Chorewa, który sekretarz JKM Marian Łoknicki sprzedał szlachetnemu Krzysztofowi Sadowskiemu, o czym ten ostatni wspominał w swym testamencie z 11 grudnia 1596 r.²³ Wydawać by się mogło, że Anna nie była jedyną żoną Mariana Łoknickiego, jak wynika bowiem z dokumentu synów Mariana w sprawie spadkobrania po Zofii Montanównie Mieleskiej, w bliżej nieokreślonym czasie poślubił on córkę wójta wileńskiego Augustyna Rotundusa Mieleskiego. Jak już wspomniano, pod datą roczną 1624 Jan, Mikołaj i Stanisław Marianowice Łokniccy wraz z siostrą Krystyną Janową Ciechnowską odziedziczyli folwark Jaślikowski w powiecie kowieńskim po zmarłej swej babce²⁴. I tutaj dochodzimy do wspomnianej wcześniej wiadomości, podanej przez Wojciecha Wijuka Kojałowicza, że Jan Stanisławowic Hamszej był żonaty z córką Augustyna Rotundusa Mieleskiego herbu Rola. Ta informacja nakazuje nam sprostować stosunek pokrewieństwa dzieci Mariana Łoknickiego z Zofią Mieleską, którzy wprawdzie nazywają ją babką, ale w rzeczywistości była ona ich prababką, ich babką była bowiem nieznaną z imienia jej córka, będąca żoną Jana Hamszeja. Wskazuje na to fakt posiadania przez młodsze dzieci Mariana Łoknickiego dóbr ewidentnie odziedziczonych po Hamszejach, a mianowicie nieruchomości w województwie brzeskim: Czerniakowa, Jastrzębli, Uhlan,

²⁰ *Urządnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 1: *Województwo wileńskie XIV–XVIII wiek*, red. A. Rachuba, Warszawa 2004, nr 863, 866.

²¹ CDIAUL, f. 812 op. 1, nr 13, k. 25v.

²² K. Niesiecki, *Herbarz Polski*, wyd. J.N. Bobrowicz, t. 4, Lipsk 1839, s. 340; J. Wolff, *Kniazowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku*, Warszawa 1895, s. 398.

²³ *Тастаменты шляхты і мяшчан Беларусі...*, nr 30, s. 165.

²⁴ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 13, k. 25v.

Działhelcza i Zdzitowiec. To na cześć swej babki Anna Hamszejówna nadała imię jednej ze swych starszych córek. O stanie rodzinnym i majątkowym zmarłego w 1602 r. Mariana Łoknickiego dowiadujemy się z pokwitowania wystawionego przez Jana Marianowica Łoknickiego 8 stycznia 1613 r. na rzecz stryja Stanisława²⁵. Wynika z niego, że 10 maja 1602 r. Stanisław Łoknicki przejął opiekę nad pozostałymi dziećmi i majątkami swego starszego brata, z której, po osiągnięciu dorosłości przez najstarszego bratanka, odstąpił w 1611 r. Dziećmi Mariana Łoknickiego byli synowie Jan, Krzysztof, Mikołaj i Stanisław oraz córki Katarzyna, Zofia, Anna, Halszka, Maryna, Krystyna, Regina i Barbara. To pokwitowanie załączono jako aneks do niniejszego tekstu. W sumie Marian Łoknicki miał dwanaścioro dzieci – osiem córek i czterech synów. W 1613 r. z całą pewnością nie żył już jeden z nich, Krzysztof. Możliwe, że nie żył już w 1608 r. Wszystkie dzieci w momencie śmierci ojca nie osiągnęły dorosłości, a z całą pewnością nie osiągnął jej żaden z synów. Tę dorosłość mogły osiągnąć najstarsze córki Mariana, jednak z uwagi na to, że w chwili śmierci ojca były niezamężne, musiały razem z rodzeństwem podlegać opiece swego stryja Stanisława. Podpowiedź znajdziemy częściowo w herbarzu Kaspra Niesieckiego, który powołując się na Szymona Starowolskiego, przywołuje nagrobek Zofii Magdaleny, córki Mariana Łoknickiego i Anny Hamszejówny, dobrodziejki dominikanów brzeskich, zmarłej w 1651 r.²⁶ Z napisu na jej nagrobku dowiadujemy się, że jej ojciec Marian Łoknicki był nominatem królewskim na urząd kasztelana podlaskiego i że Zofia zmarła, dożywszy lat 70, 10 lutego 1651 r., jako wdowa po wojskim brzeskim Benedyckie Buchowieckim, a wcześniej po Wojciechu Klimontowskim²⁷. Gdy sięgniemy do *Herbarza szlachty żmudzkiej* pióra Grzegorza Błaszczyka z hasła *Umiastowski* dowiadujemy się, że pisali się oni z Klimonta czy raczej z Klimontów w ziemi sochaczewskiej koło Umiastowa²⁸. Właściwie to gniazdem Umiastowskich herbu Pierzchała było Umiastowo – Klimonty w ziemi warszawskiej. Wiedząc, że Benedykt Buchowiecki zmarł przed nominacją swego następcy na urządzie, Mikołaja Aleksandra Łoknickiego, brata Zofii Magdaleny, czyli przed 19 lutego 1627 r.²⁹, możemy stwierdzić, że druga co do starszeństwa córka Mariana Łoknickiego pozostała we wdowieństwie przez niemal 24 lata i zapewne zmarła bezdzietnie w klasztorze dominikańskim w Brześciu Litewskim. Jeśli dzieci Mariana Łoknickiego zostały podane według starszeństwa, to przed Zofią została wymieniona Katarzyna, która wyszła za mąż za Bartłomieja, syna Kacpra

²⁵ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 11, k. 32v–33v (aktykacja do ksiąg grodzkich brańskich w poniedziałek po św. Franciszku w 1616 r.).

²⁶ K. Niesiecki, *op. cit.*, t. 6, s. 263.

²⁷ S. Starowolski, *Monumenta Sarmatarum viam anniversariae carnis ingressorum*, Cracoviae 1655, s. 739–740.

²⁸ G. Błaszczyk, *Herbarz szlachty żmudzkiej*, t. 6, Warszawa 2016, s. 95.

²⁹ RGADA, f. 389, ML, nr 102, k. 31v.

Irzykowicza, podkomorzego mielnickiego, herbu Leliwa³⁰. Małżeństwo to, jak wynika z przytoczonego źródła, miało w 1626 r. dorosłego syna, a wiadomo skądinąd, że 20 lipca 1614 r. Katarzyna kwitowała swych braci z (reszty) otrzymanego posagu³¹. Okazuje się z innego źródła, że doszło do jego zawarcia jeszcze w 1606 r., o czym świadczy następujący tekst: „Generosus Bartholomaeus Irzykowicz olim G. Gasparii Irzykowicz filius, in Dziećciołowo haeres, G. Stanislaum Łoknicki, filium olim Joannis Łoknicki in Łoknica haeredem, secretarium SRMtis et Helisabeth Małachowska consortem eiusdem, de summa 1000 fp. actis castrensis Branscensis de actu feria 4 post Dominicam Oculi in Quadragesimae in Anno 1606 [1 marca 1606 r.] inscripta quietat”³². Wysokość wypłaconego posagu – 1000 złotych polskich – prawdopodobnie została skorygowana kilka lat później, gdy żona Bartłomieja Irzykowicza skwitowała swych braci z otrzymanego posagu, i mogła mieć podobną wartość jak wnoszona w posagu przez inne szlachcianki ze średniozamożnej szlachty, czyli ok. 1500 florenów. Katarzyna Marianówna Łoknicka żyła jeszcze w 1634 r., gdy wystąpiła w źródle już jako wdowa³³. Jeśli uwzględnimy fakt, że w 1626 r. syn Katarzyny i Bartłomieja Irzykowicza, Andrzej Jerzy osiągnął wiek dorosły, to daty zawarcia małżeństwa najstarszej córki Mariana Łoknickiego należy upatrywać w samym początku XVII w., między 1602 a 1606 r. Wygląda na to, że Katarzyna wychodząc za mąż, liczyła sobie ok. 25 lat. Jej siostra Zofia natomiast za mąż została wydana po raz pierwszy po 1606 r. i liczyła sobie też co najmniej 26 lat. Do grona ich starszych dzieci Mariana i Anny Łoknickich zapewne należałoby zaliczyć jeszcze Annę i Halszkę (Elżbietę), o których dalszych losach nic nie wiemy.

Spróbujmy zatem ustalić przybliżoną datę małżeństwa Mariana Łoknickiego z Hamszejówną. Otóż w 1579 r. został on wybrany deputatem do Trybunału Głównego Wielkiego Księstwa Litewskiego z województwa brzeskiego, co świadczyłoby, że był już wówczas znany tamtejszej szlachcie³⁴. Mamy jednak jeszcze

³⁰ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 3, k. 57v–58 (1626 r.): „Anno in curia regia Branscensi, sabbatho ante festo S. Michaelis Archangeli (26 IX): Generosus Bartholomaeus olim Gasphari Jerzykowicz succamerarii terrae Mielnicensis, necon Catharina filia olim Mariani Łoknicki secretarii Sacrae Regiae Maiestatis, invicem coniuges, bonorum suorum videlicet domina dotalitalis iuri dotalitio et reformationi subiectorum. Ipse vero Bartholomaeus haereditarius in bonis Dziećciołowo, Szczyty, Grabow sitorum et iacentium, videlicet medietatem omnium et singulorum mobilium et immobilium, in aedificiis magnis et parvis, curialibus praediis subelitis, cmethonibus ac eorum gasis, pecoribus, pecudibus omnibus, necnon areis, hortis, agris, pratis, sylvis, rubetis, nemoribus, stagnis, pisciniis, lacubus, molendinis generoso Andreae Georgio Jerzykowicz filio suo legitimo, perpetuo donat”.

³¹ ANK, ZZG, sygn. 12, s. 181.

³² CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 3, k. 11v–12.

³³ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 19, k. 26.

³⁴ *Deputaci Trybunału Głównego Wielkiego Księstwa Litewskiego 1582–1696. Spis*, red. A. Rachuba, Warszawa 2007, s. 87.

inną przesłankę do tejże kwestii, a mianowicie fakt ustanowienia w 1578 r. przez sejm walny warszawski Marcina (*sic!*) Łoknickiego rewizorem ceł na komorach litewskich w Brześciu³⁵. Nie ma wątpliwości, że imię Łoknickiego zostało zniekształcone. Najpewniej już wówczas był sekretarzem skarbowym JKM i ta rola w województwie brzeskim mogła ułatwić mu poślubienie zamożnej panny z tego województwa.

Zapewne nic bliższego nie dowiemy się o pochodzeniu i losach Maryny Marianówny Łoknickiej poza informacją zawartą w herbarzu Seweryna Uruskiego, który czyni ją Marianną, żoną Buchowieckiego³⁶. Zapewne był nim Benedykt Buchowiecki, podstarości i wojski brzeski, bądź któryś z jego krewnych. Jeśli jest w tym żdźbło prawdy, to Marianna musiałaby być jego pierwszą żoną, a po jej zgonie u jego boku miejsce mogłaby zająć jej starsza owdowiała siostra, Zofia Magdalena. Gdy uwzględnimy osoby będące spadkobiercami po Zofii Montanównie Mieleskiej staroście stokliskiej, to będą to trzech bracia Jan, Mikołaj i Stanisław oraz ich siostra Krystyna, wówczas żona Jana Ciechnowskiego, na rzecz której swe prawa scedowali jej bracia. Czy jest możliwe, że mężem Krystyny Łoknickiej był Jan, syn Stanisława Ciechonowskiego, który wraz z braćmi Samuelem i Krzysztofem sprzedał dwór ojczysty w Wilnie w 1614 r.? Otóż w drugim wydaniu monografii Ciechanowieckich mamy wiadomość tylko o jednej żonie Jana, Aleksandrze Kamińskiej³⁷. Jest możliwość pomyłki nazwiska męża Krystyny Łoknickiej – może miast Ciechnowski nazywał się Siechnowski? Krystyna została wymieniona jako trzecia od końca, a młodszymi jej siostrami były Regina i Barbara. Jeśli chodzi o tę ostatnią, to mamy wiadomość pod datą roczną 1625 następującej treści: „G. Martinus Niemierza [...] iudex terrae Drohicensis cum G. Barbara de Łoknica coniuges mutuam inter se inscribunt ad vitalitatem”³⁸. Jeżeli Barbara przyszła na świat w końcu lat 90. XVI w., to wiek jej w chwili zamążpójścia byłby zbliżony do wieku wchodzenia w związek małżeński jej najstarszych sióstr.

Nie mamy pewności co do tego, czy Jan Marianowic Łoknicki był starszy od swego zmarłego wcześniej brata Krzysztofa, i chyba nie uda nam się tego rozstrzygnąć. Wiemy jednak, że w jakiejś bliżej nieznannej sprawie w 1608 r. wystąpili synowie Mariana Łoknickiego, a wśród nich nie było już Krzysztofa, co prowadzi do konkluzji, że zmarł on między 1602 a 1608 r. Jednak wnioskować możemy, że co najmniej dwie siostry Jana Łoknickiego zostały wydane za mąż przez stryjka przed 1613 r., co wynika ze słów: „Z tej liczby pokazał się rozchód słuszny, co J[ego] M[iłoś]ć na wychowanie nasze, na naukę i wydając za mąż

³⁵ *Volumina constitutionum*, t. 2: 1550–1609, cz. 1: 1550–1585, Warszawa 2005, s. 427.

³⁶ S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 10, współudz. A.A. Kosiński, uzup. A. Włodarski, Warszawa 1913, s. 353.

³⁷ S. Dumin, A. Rachuba, J. Sikorska-Kulesza, *Ciechanowieccy herbu Dąbrowa*, Warszawa 1997, s. 36 (wyd. 2, Warszawa 2013, s. 76–77).

³⁸ ANK, ZZG, sygn. 32, s. 306.

siostry moje, także na nakład prawny wydał i nałożył [opiekun – J.T.], etc.”³⁹. Jest możliwe, że wystąpienie w 1608 r. Jana, Mikołaja i Stanisława Łoknickich wiązało się z zamążpójściem ich rodzonej siostry. Gdy uwzględnimy fakt, że ok. 1611 r. najstarszy z synów osiągnął dorosłość, czyli wiek ok. 20 lat, to znaczy, że urodził się ok. 1590 r., zatem jeśli najstarsza z jego sióstr przyszła na świat 10 lat wcześniej, to między Janem Marianowicem Łoknickim a jego najstarszą siostrą mogły urodzić się jeszcze trzy lub cztery siostry. Nie wiemy, czy Anna Hamszejówna przeżyła swego męża, czy też zmarła przed 1602 r. Potomstwo Mariana Łoknickiego przedstawiono na schemacie zamieszczonym na s. 131.

Jak wspomniano wyżej, w epitafium Zofii Magdaleny Łoknickiej podano, że jej ojciec Marian Łoknicki był nominatem królewskim na urząd kasztelana podlaskiego. Jednak z niewiadomych względów tego urzędu nie objął. Autorzy spisu urzędników podlaskich słusznie wątpią w objęcie przez niego urzędu kasztelana podlaskiego, jednak jego ewentualny moment wejścia na ten urząd datują na lata 1630–1632⁴⁰, co w świetle przytoczonego na końcu tej pracy źródła jest błędne, gdyż najpewniej od początku 1602 r. najstarszy syn wojskiego bielskiego Jana Faraura już nie żył, a nad jego majątkiem i dziećmi opiekę sprawował jego brat Stanisław, sekretarz JKM. Musimy zatem zadać pytanie o czas tej nominacji, jeśli wiadomość ta nie jest zmyśloną. Biorąc pod uwagę fakt, że najstarszy syn wojskiego bielskiego nie żył już w maju 1602 r., to pod uwagę mogą być brane terminy pośrednie, kiedy następowała zmiana na tym urzędzie, a mianowicie rok 1593, gdy 17 stycznia tegoż roku zmarł Marcin Leśniowski, a jego następcą mianowany został Stanisław Krasieński dopiero 18 września tego roku – i kolejny moment, gdy tenże Krasieński przeszedł na kasztelanię płocką 23 września 1596 r.⁴¹ Bardziej prawdopodobną wydaje się ta pierwsza możliwość, gdy przez dość długi czas nie mianowano następcy Leśniowskiego. Jest możliwe, że jakieś nieznanne czynniki spowodowały, że Marian Łoknicki nie mógł objąć tego urzędu. Wiedząc, że Zofia Magdalena Łoknicka w 1651 r. osiągnęła wiek 70 lat, choć mógł być podany w zaokrągleniu, to ta druga pod względem starszeństwa córka Mariana i Anny Łoknickich urodzić się musiała we wczesnych latach 80. XVI stulecia, a więc ślub jej rodziców musiał nastąpić odpowiednio wcześniej. Jako posag Anna Hamszejówna wniosła dobra w powiecie brzeskim, a mianowicie folwark Czerniaków z wsiami Jastrzębłą, Uhlanami oraz Dziahelczem i prawdopodobnie Zdzitowcami, Marian zaś w dziale z braćmi otrzymał folwark Leniewo w powiecie bielskim. Losami dzieci Mariana Łoknickiego zajmiemy się w dalszej części pracy.

Drugi co do starszeństwa syn Jana Faraura Łoknickiego, **Stanisław** już w latach 80. XVI w. służył na dworze króla Stefana Batorego: sprawował urząd

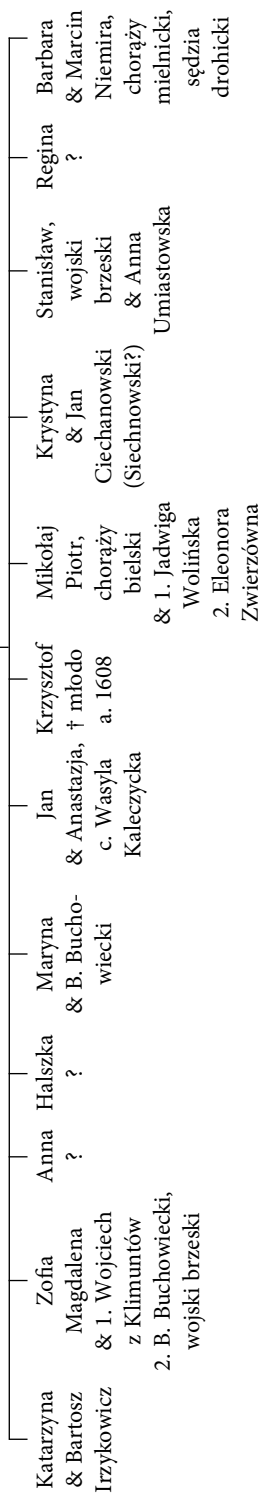
³⁹ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 11, k. 33.

⁴⁰ *Urzednicy podlascy XIV–XVIII wieku...*, nr 1191.

⁴¹ *Ibidem*, nr 1185, 1186, 1187.

Marian Łoknicki, sekretarz JKM † 1602

& Anna Hamszejówna

sekretarza królewskiego, a także zarządcy dóbr królewskich (ekonoma) w Dorpacie⁴². Po raz pierwszy jako sekretarz królewski Stanisław został odnotowany 8 grudnia 1580 r. podczas rozmierzenia placów i ogrodów miasta Lipska nad Biebrzą⁴³. Czas jego narodzin należy kłaść na przełom lat 40. i 50. XVI w., zatem dożył dość sędziwego wieku ok. 70 lat. W herbarzu Adama Bonieckiego odnotowano, że był on wojskim bielskim w 1594 r.⁴⁴ Jest to informacja błędna, gdyż w tym czasie wojskim bielskim był Walenty Mościcki, a zasłużony heraldyk pomylił go z jego bratankiem Stanisławem Aleksandrem, który piastował ten urząd w ziemi brzeskiej trzy dekady później⁴⁵. Po śmierci króla Stefana Batorego Stanisław Łoknicki utrzymał stanowisko sekretarza królewskiego, które dzierżył aż do swej śmierci. Zmarł między 1616 a 1620 r. Ta ostatnia data wynika z zapiski z udziałem jego dzieci: Adama, Jakuba i Ewy, będącej wtedy żoną Jerzego Lewalta Jezierskiego z powiatu wołkowyskiego⁴⁶. Żoną Stanisława Łoknickiego, jak już wspomniano, była Elżbieta Małachowska, córka Stanisława piszącego się z Sieh niewic w województwie brzeskim⁴⁷, poświadczona ostatni raz w źródle z 1608 r.⁴⁸ Aż do 1616 r. Stanisław pozostawał w niedziale majątkowym ze swym młodszym bratem Przeclawem. Dopiero pod datą 10 października tr. bracia podzielili między sobą dobra w Łoknicy i Miękiszach⁴⁹. Wiemy także, że starszy syn tej pary, **Adam Łoknicki** ożenił się z Krystyną, córką Pawła Lewalta Jezierskiego, o czym dowiadujemy się z tzw. Kapicjanów lwowskich: „Adamus filius olim Stanislai Łoknicki in Łoknica et Miękisze haeres et Cristina filia Pauli Lewalt Jezierski coniuges, et quidam maritus bona sua omnia et singula haereditaria mobilia et immobilia in Łoknica et Miękisze sita cum adiacentiis iam vero consortes de summis suis a praefati marito suo habitis [...] super praefatis bonis inscriptis Stanislao Alexandro Łoknicki filio olim Mariani Łoknicki fratri suo patrueli perpetuo donaverunt”⁵⁰. Podobny zapis na rzecz innego brata stryjecznego Adam uczynił w księgach grodzkich drohickich 26 maja 1625 r.: „Adam Łoknicki filius olim G. Stanislai Łoknicki secretarii SRMtis G. Nicolao Petro, olim G. Mariani Łoknicki secretarii SRMtis, fratri suo patrueli, omnia et singula bona sua videlicet totas et integras sortes super ipsis recognitis post olim Preclaum Łoknicki

⁴² *Lietuvos Metrika. Knyga 71 (71) (1585–1586)*, wyd. D. Antanavičius, Vilnius 2008, nr 27, s. 33 (4 III 1585 r.).

⁴³ *Акты издаваемые Виленскою Коммиссиею для разбора древних актов*, t. 13, Вильна 1886, nr 16, s. 40.

⁴⁴ A. Boniecki, *Herbarz Polski*, cz. 1: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. 15, Warszawa 1912, s. 368.

⁴⁵ *Urządnicy podlascy XIV–XVIII wieku...*, nr 291.

⁴⁶ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 12, k. 34.

⁴⁷ ANK, ZZG, sygn. 11, s. 224.

⁴⁸ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 8, k. 83.

⁴⁹ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 5, k. 33v.

⁵⁰ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 14, k. 23 (1626 r.).

patruum steriliter functum iure divino et naturali devolutas et concernentes in bonis Łoknica et Miększe in districtu Branscensis sitas et existentes, donat”⁵¹. Jak dowiadujemy się z *Compendium* Wijuka Kojałowicza, Paweł Lewalt Jezierski herbu Rogala miał za żonę Buchowiecką⁵². Z noty w tzw. Kapicjanach lwowskich pod rokiem 1624 dowiadujemy się, że teściowa Adama Łoknickiego miała na imię Halszka, czyli Elżbieta⁵³. Małżeństwo Ewy Łoknickiej z Jerzym Jezierskim zostało zawarte przed 8 lutego 1620 r., kiedy to „Generosi Adam et Jacobus filii olim G. Stanislai Łoknicki secretarii Sacrae Regiae Maiestatis in Łoknica etc. haeredes GG. Georgio Jezierski filio olim G. Georgii Jezierski et Evae Łoknicka filiae olim G. Stanislai Łoknicki, consorti ipsius, sorori vero suae germanae omnia et singula bona sua haereditaria, videlicet Łoknica et Mienkisze arendant”⁵⁴. Wijuk Kojałowicz w swoim *Compendium* tak pisze o tym małżeństwie: „Jerzy Jezierski, żona Łoknicka, synowie Michał i Jan”⁵⁵. W innym swym dziele, które umownie nazwiemy *Nomenclator*, Wijuk Kojałowicz podaje, że Jerzy Lewalt Jezierski w małżeństwie z Łoknicką doczekał się też siedmiu córek, jednak nie wymienił ich z imienia⁵⁶. Małżeństwo zaś Adama Łoknickiego z Krystyną Lewalt Jezierską doszło do skutku przed 28 lutego 1623 r.⁵⁷, kiedy to starszy z synów Stanisława Łoknickiego zapisał żonie na swoich dobrach sumę posagową w kwocie 1500 florenów i tyleż samo przywianku. Żona Adama Łoknickiego była stryjeczną siostrą męża Ewy Łoknickiej, co wynika z informacji przekazanej przez Wijuka Kojałowicza, który wprawdzie nic nie wspomina o potomstwie Pawła Lewalta Jezierskiego z Buchowiecką, jednak z reguły pomija on potomstwo żeńskie⁵⁸. Jak wnioskujemy z wyżej przytoczonego aktu cesji dóbr Łoknica i Miększe na rzecz stryjecznego brata Stanisława Aleksandra Marianowica Łoknickiego, Adam Łoknicki razem z żoną i ewentualnym potomstwem opuścił ziemię bielską i nie pojawia się już po tym czasie w źródłach dotyczących Podlasia. Prawdopodobnie przeniósł się na stałe do Wielkiego Księstwa Litewskiego, może po to, by objąć ojcowiznę swej żony, która z całą pewnością nie miała braci. Jego brat **Jakub Stanisławowic Łoknicki**, chociaż żyjący jeszcze w lutym 1620 r., zmarł prawdopodobnie przed 1623 r., a z całą pewnością nie żył w 1625 r., wdowa po Przecławie Łoknickim nie wymieniła go bowiem wśród spadkobierców swego zmarłego męża. Zmarł

⁵¹ ANK, ZZG, sygn. 32, s. 750.

⁵² W. Wijuk Kojałowicz, *Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium...*, s. 264.

⁵³ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 13, s. 7v. Ten sam zapis z dokładną datą dzienną: „Ipso festo Sanctorum Innocentum” (28 XII 1526 r.); CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 3, k. 58–58v.

⁵⁴ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 3, k. 43v.

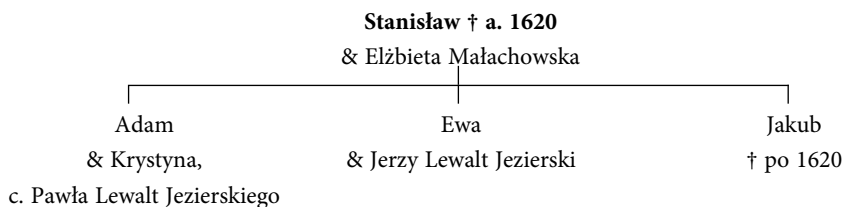
⁵⁵ W. Wijuk Kojałowicz, *Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium...*, s. 264

⁵⁶ *Idem*, *Sacer nomenclator...*, s. 375.

⁵⁷ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 3, k. 47v.

⁵⁸ W. Wijuk Kojałowicz, *Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium...*, s. 264; *idem*, *Sacer nomenclator...*, s. 375.

zatem prawdopodobnie bezzenny i bezpotomny. Rodzina Stanisława Janowica Łoknickiego przedstawia się następująco:

Gdy chodzi o najmłodszego z synów Jana Faraura Łoknickiego, **Przeclawa**, to przeżył swego starszego brata Stanisława, ale jedynie o kilka lat. Już 21 maja 1625 r. wystąpiła wdowa po nim Katarzyna, córka Andriana Kuneckiego z powiatu bieckiego. Wspomniała o tym, że w środę po Trzech Królach w 1602 r. w aktach grodzkich brańskich małżonek oprowił jej na swoich dobrach Łoknicy i Mięki-szach sumę 4000 zł, z której to kwoty 200 zł polskich legowała po swej śmierci „na zbudowanie chwały Bożej kościoła w Bielsku”⁵⁹.

Z przekazu Kaspra Niesieckiego dowiadujemy się, że jakaś Łoknicka była zamężna za Marcinem Niemirą chorążym mielnickim, który swój urząd sprawował przed 27 maja 1623 r., a wówczas właśnie awansował na sędziego drohic-kiego⁶⁰. Z uwagi na to, że poprzednik Marcina na urządzie chorążego mielnic-kiego Stanisław Niemiera awansował na kasztelanię podlaską 4 listopada 1617 r., zagadkowa Łoknicka musiała zostać jego żoną w trakcie pełnienia przezeń urzędu chorążego, czyli między końcem 1617 a majem 1623 r. Z krótkiej notatki zapi-sanej pod rokiem 1625, przytoczonej wyżej, dowiadujemy się, że była nią Bar-bara, jedna z młodszych córek Mariana Łoknickiego, a czas dojścia do skutku tego mariażu należy widzieć w latach 1617–1623, przy czym skłaniałbym się do tej wcześniejszej daty. To małżeństwo świadczy o utrzymującej się dość moc-nej pozycji Łoknickich w lokalnej elicie podlaskiej. Podsumowując zatem nasze rozważania, dochodzimy do konkluzji, że w latach 80. XVI w. przyszły na świat córki Mariana Łoknickiego: Katarzyna, Zofia Magdalena i prawdopodobnie Anna oraz Elżbieta, czyli Halszka, a pozostałe dzieci, czyli czterej synowie oraz cztery

⁵⁹ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 3, k. 55v: „1625 Anno in curia regia Branscensi feria 4a post festa solem-nia Pentecosten (21 V): **Kunecka inscriptio:** Urodzona Katarzyna córka zeszłego Andryana Kuneckiego powiatu Bieckiego obywatela, małżonka pozostała po zeszłym Przeclawie Łoknic-kim, z reformacji swej od sławnej pamięci urodzonego Przeclawa Łoknickiego małżonka swego zeszłego przed urzędem i aktami grodzkimi Brańskimi we środę po Trzech Królach w roku 1602 (10 I), a przez przeniesienie do akt ziemskich w poniedziałek po niedzieli śródpustnej w roku 1604 (29 III) na wszystkich dobrach swoich na Łoknicy i Mięki-szach będących w sumie 4000 złotych polskich, z której summy sobie wniesionej summę 200 złotych polskich na zbu-dowanie Chwały Bożej kościoła Bielskiego temuż kościołowi po śmierci swej leguje i niniejszym zapisem waruje i leguje”.

⁶⁰ *Urządnicy podlascy XIV–XVIII wieku...*, nr 750, 576.

córki, urodziły się już w latach 90. tegoż stulecia. Nie mamy żadnych przesłanek pozwalających ustalić datę śmierci żony Mariana Łoknickiego – czy przeżyła swego męża, czy też nie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa możemy przyjąć, że nie dożyła 1613 r., kiedy to jej syn kwitował swego stryja z opieki i nie wspominał o niej jako żyjącej. Jej babka Zofia Montanówna była zapewne córką Jakuba Montany, zmarłego w 1580 r. doktora medycyny i teologii⁶¹. Prawdopodobnie była ona jedyną żoną Augustyna Rotundusa Mieleskiego, a z pewnością ostatnią, owdowiała bowiem w 1582 r.

Jak już wyżej powiedziano, najmłodszy z synów wojskiego bielskiego Jana Faraura, **Przeclaw Łoknicki** zmarł przed 21 maja 1625 r., co poświadcza wystąpienie jego wdowy, Katarzyny Kuneckiej, która w innym miejscu wydaje pozostałe dyspozycje: „Catharina filia olim Andriani Kunecki districtus Biecensis incolae, relicta consors olim Precslai Łoknicki in Łoknica et Miękisze haeredis, cum Dyanna filia olim Valeriani Kunecki consorte Erasmi Sankiewicz, atque Cristina Walerianowna Kunecka virgine, sorore eius germana, suis autem filiastris germanis, atque Joanne, Nicolao et Stanislao filiis olim Mariani Łoknicki, tum Adamo olim Stanislai Łoknicki successoribus suprascripti Przeclai Łoknicki mariti sui, necnon Anna Skinderowna sororina sua”. Po tej dacie Katarzyna, wdowa po Przeclawie Łoknickim nie pojawia się w źródłach, natomiast dowiadujemy się skądinąd, że brat jej Walerian w 1593 r. pojawił się w aktach mielnickich⁶², a w 1597 r. pisał się z powiatu sanockiego⁶³. W 1632 r. jej synowice Diana i Krystyna, przebywające w klasztorze Franciszkanów w Brześciu, wspominają ją jako zmarłą⁶⁴. Pozostaje do rozwiązania zagadka owej Anny Skinderówny, która była siostrzenicą albo Katarzyny Kuneckiej, albo jej męża Przeclawa. Jest możliwe, że synowie wojskiego bielskiego Jana mieli jeszcze jedną siostrę, która wyszła za mąż za nieznanego z imienia Skindera (prawdopodobnie herbu Szreniawa). Mógł nim być pisarz ziemski lidzki wzmiankowany przez Wijuka Kojalowicza w 1596 r. Jeżeli natomiast Anna byłaby siostrzenicą Adama Stanisławowica Łoknickiego, to potencjalnym jej ojcem mógłby być deputat do Trybunału Wielkiego Księstwa Litewskiego ze Żmudzi w 1618 r., Jan Skinder⁶⁵. Jednak w XVI i XVII w. nazwisko to było często na Litwie spotykane i trudno jest z dużą dozą pewności wskazać któregoś ze Skinderów jako ojca Anny.

Gdy chodzi o potomstwo męskie Mariana Łoknickiego, to do wieku dorosłego dożyli **Jan**, żonaty z Anastazją, córką Wasyla Kaleczyckiego, a także **Mikołaj**

⁶¹ D. Quirini-Popławska, *Działalność Włochów w Polsce w I. połowie XVI wieku na dworze królewskim, w dyplomacji i hierarchii kościelnej*, Wrocław 1973, s. 92–93; L. Hajdukiewicz, *Montanus Jakub (ok. 1524–1580)*, w: PSB, t. 21, Wrocław 1976, s. 664–665.

⁶² ANK, ZZG, sygn. 49, s. 61.

⁶³ *Ibidem*, s. 65.

⁶⁴ ANK, ZZG, sygn. 12, s. 437b.

⁶⁵ *Deputaci Trybunału Głównego Wielkiego Księstwa Litewskiego...*, s. 164.

Piotr, który został chorążym bielskim w 1629 r. Wcześniej jednak, bo już od 1628 r., był rotmistrzem JKM. Był on dwukrotnie żonaty – jego pierwszą żoną była Jadwiga Wolińska, której w styczniu 1633 r. zapisał dożywocie na swych dobrach Łoknicy i Miękiszach⁶⁶. Zapewne małżeństwo to zostało zawarte na początku lat 20. XVII w. Ojcem pierwszej żony chorążego bielskiego był zapewne Stanisław Woliński, któremu król Zygmunt III za zasługi wojenne w kampaniach inflanckiej i wołoskiej aktem z 2 września 1626 r. pozwolił dziedziczyć po Wojciechu Wolińskim, rezygnując z prawa kaduka⁶⁷. Drugą żoną Mikołaja Łoknickiego była natomiast Eleonora Zwierzówna, która jako wdowa po chorążym bielskim wspomniana jest przez Jana Marianowica Łoknickiego w 1644 r.⁶⁸ Wedle ustaleń Adama Bonieckiego była ona wdową po Kazimierzu Korsaku i jej przypisuje ów heraldyk macierzyństwo w stosunku do Mikołaja, dziedzica Mokran, jednego z elektorów króla Michała Wiśniowieckiego⁶⁹. Do zawarcia drugiego małżeństwa Mikołaja Piotra doszło z pewnością po 1633 r. Nie mamy wiadomości o tym, czy chorąży bielski pozostawił inne potomstwo. Z informacji zawartej w herbarzu Seweryna Uruskiego o podpisaniu elekcji z 1669 r. wraz z województwem brzesko-litewskim przez **Mikołaja** chorążycy bielskiego musimy przyjąć, że Mikołaj Piotr Łoknicki pozostawił przynajmniej jednego syna⁷⁰. Tenże chorążyc Mikołaj Łoknicki żonaty był ze szlachcianką z województwa brzeskiego Anną Młozewską, córką Jerzego, wraz z którą uzyskał w 1664 r. przysądzenie Łozowicy. Jak pisze Adam Boniecki, zmarł on postrzelony przypadkiem przez żonę ok. 1670 r.⁷¹ Wyszła ona powtórnie za mąż za podczaszego brzeskiego Piotra Stanisława Greka. Synem zaś tego **Mikołaja** był podczaszy grodzieński **Antoni**⁷². Tenże Antoni był żonaty z Zofią Sosnowską, wdową po skarbniku połockim Samuelu Koryckim i na urzędzie podczaszyńskim po raz ostatni został odnotowany 9 października 1698 r. Był on właścicielem wsi Mokran. Ponieważ Zofia Sosnowska owdowiała w 1686 r., to do zawarcia jej drugiego małżeństwa mogło dojść już w roku następnym, czyli 1687 r.⁷³

Jeszcze w 1641 r. **Mikołaj Piotr Łoknicki** kandydował na urząd podkomorzego bielskiego, a na początku 1643 r. został wybrany posłem na sejm w Warszawie

⁶⁶ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 3, k. 84.

⁶⁷ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 14, k. 18v.

⁶⁸ ANK, ZZG, sygn. 19, s. 324.

⁶⁹ A. Boniecki, *op. cit.*, s. 368.

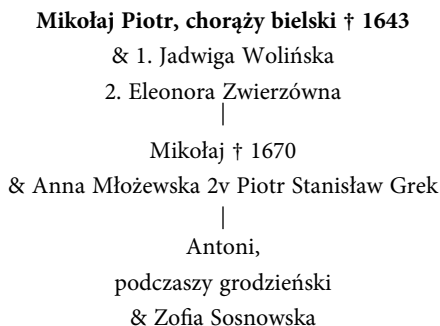
⁷⁰ S. Uruski, *op. cit.*, s. 353.

⁷¹ A. Boniecki, *op. cit.*, s. 368.

⁷² Tamże mylnie przypisano mu urząd podstolego; zob. *Urzednicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 2: *Województwo trockie XIV–XVIII wiek*, red. A. Rachuba, oprac. H. Lulewicz et al., Warszawa 2009, nr 1976.

⁷³ *Urzednicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 5: *Ziemia połocka i województwo połockie XIV–XVIII wiek*, red. A. Rachuba, oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, A. Haratym, A. Macuk, A. Radaman, współpr. W. Hałubowicz, P.P. Romaniuk, Warszawa 2018, nr 767, s. 202.

z ziemi bielskiej. Zmarł przed sierpniem 1643 r. Taryfa podatkowa z okresu przed 1635 r. zachowana przy księdze grodzkiej brańskiej z lat 1635 i 1640 r. podaje, że „Jego Miłość pan Mikołaj Łoknicki z Mięksiszów majątności swej z poddanych szesnastu” miał zapłacić 16 zł⁷⁴. Każdy z tych poddanych siedział na półłanku, co świadczy o posiadanym na Podlasiu areale ok. 8 łanów. W 1640 r. ustanowił on swymi pełnomocnikami w urzędach szlacheckich Jakuba Łukawskiego i Stanisława Czerwińskiego⁷⁵. Poniższy schemat przedstawia potomków Mikołaja Piotra Łoknickiego.

Najmłodszy z braci **Stanisław Aleksander** był żonaty z Anną, córką Wojciecha Umiastowskiego i Elżbiety Wolińskiej, córki Stanisława z Woli Wierzbowskiej. Stanisław Aleksander już w 1627 r. został wojskim brzesko-litewskim⁷⁶, a nadto podleśniczym bielskim. Zmarł zapewne w 1637 r., gdyż jeszcze tego roku wdowa po nim powtórnie wyszła za mąż za Floriana Sapiechę⁷⁷. Widocznie to małżeństwo trwało krótko, następnym mężem Anny Umiastowskiej został bowiem wojski lidzki Jerzy Jurzyc. Wspomina o tym sama Anna w 1646 r.: „Anna de Umiastowo Imi olim Stanislai Alexandri Łoknicki tribuni Brzestensis, 2di [*sic!*] nunc voti consors Georgii Jurzyc tribuni Lidensis coniuges et quidam consors cum Zophia virgine et reverendo Georgio Societatis Jezu collegii novitiorum Vilnensis, filia et filius olim eiusdem Stanislai Alexandri Łoknicki tribuni Brzestensis secum procreata et procreatus, in Łoknica haeredibus, atque Joanne Łoknicki patruo illorum germanum in Leniewo haerede”⁷⁸. Małżeństwo Anny z wojskim lidzkim Jerzym Jurzycem trwało już od 1641 r.⁷⁹

⁷⁴ Archiwum Państwowe w Białymstoku, Księga brańska z 1640–1641 r., k. 10.

⁷⁵ *Ibidem*, k. 205v.

⁷⁶ ANK, ZZG, sygn. 15, s. 193, 196.

⁷⁷ ANK, ZZG, sygn. 12, s. 705: „Florianus Sapieha et Anna Umiastowska Imi olim Stanislai Łoknicki tribuni Brestensis 2di nunc voti coniuges; ille autem Stanislaus Alexander Łoknicki tribunus Brestensis bini nominis tuerat”.

⁷⁸ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 37, k. 13.

⁷⁹ CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 19, k. 49v.

Wdowa po wojskim brzeskim Stanisławie Aleksandrze Łoknickim nie wymieniła w cytowanym wyżej dokumencie wszystkich swoich dzieci, gdyż z całą pewnością synem Stanisława Aleksandra Łoknickiego był także Krzysztof, który w 1646 r. wystąpił jako „professus Olivensis, filius olim Stanislai Łoknicki in assistentia venerabilis Georgii Huberi subpriori Olivensis, partes suas bonorum Łoknica districtu Branscensis sitarum Joanni Łoknicki patruo suo perpetuo donavit, atque Bartholomeus filius eiusdem Joannis Łoknicki summam certam inscribit, eaque omnia coram actis iudiciis banniti veteris civitatis Gedanensis sunt recognita de Anno 1645 et hic oblata”⁸⁰. Według Seweryna Uruskiego **Krzysztof Łoknicki** został opatem cystersów w Oliwie w 1666 r., a zmarł w 1683 r.⁸¹ Z pewnością to on był starszym synem wojskiego brzeskiego Stanisława Aleksandra Łoknickiego i chyba najstarszym z jego dzieci. Gdy był on już pełnoprawnym cystersiem w Oliwie, jego brat **Jerzy** był zaledwie w nowicjacie kolegium jezuickiego w Wilnie i dopiero rozpoczynał działalność jako kandydat na duchownego. Wytrwał w swoim pierwotnym postanowieniu, osiągając godność rektora kolegium jezuitów w Nowogródku⁸². Z encyklopedii o jezuitach działających w Polsce i na Litwie znamy dokładny przebieg jego kariery. Urodził się ok. 1628 r., a 7 czerwca 1644 r. wstąpił do zakonu w Wilnie, następnie studiował teologię w Pradze w latach 1655–1658 i tam przyjął święcenia kapłańskie. Później był prefektem i profesorem teologii moralnej szkół jezuickich w Płocku, Braniewie i Pułtusku, a zmarł 25 marca 1677 r. w Wilnie⁸³. Z całą pewnością ich siostra **Zofia** była młodszą od Krzysztofa, a jest też możliwe, że była także młodszą od Jerzego, w 1646, a nawet w 1649 r. była bowiem jeszcze panną, o czym zaświadcza zeznanie jej braci Jerzego i Krzysztofa w aktach Trybunału Głównego Litewskiego: „Jerzy Łoknicki zakonnik Societatis Jesu i ksiądz Krzysztof zakonu cystersów, niegdy Stanisława Łoknickiego wojskiego brzeskiego, dóbr Łoknica i Mięksize zwanych w ziemi bielskiej, powiecie brańskim leżących po tymże ojcu swym dziedzice i Zofia Łoknicka panna niezamężna, siostra ich rodzona, na tychże dobrach dziedziczka, oraz Anna Umiastowska Jurzycowa wojska lidzka, matka ich”⁸⁴. Już w 1651 r. Zofia Łoknicka została żoną Nikodema, syna Hieronima Skindera⁸⁵. Oboje małżonków spotykamy w źródłach w 1654 i 1655 r. „Nicodemus Skinder filius Hieronimi Skinder in Życzyn haeres, incola Magni Ducatus Lituaniae, palatinatus Brestensis, et Zophia Łoknicka filia olim Stanislai Alexandri Łoknicki tribuni Brestensis in Łoknica et Mięksize palatinatu Podlachiae et

⁸⁰ ANK, ZZG, sygn. 19, s. 377.

⁸¹ S. Uruski, *op. cit.*, s. 353.

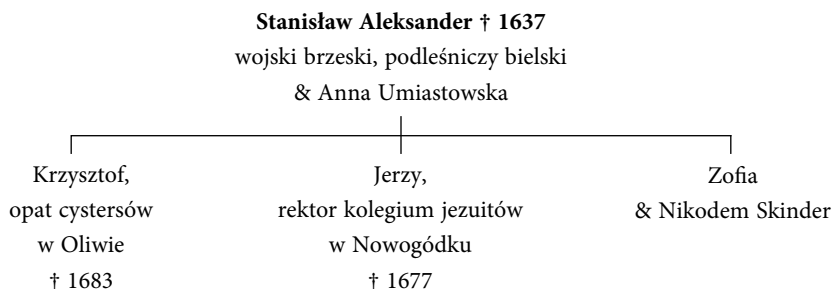
⁸² *Ibidem*.

⁸³ *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy*, red. L. Grzebień, Kraków 2004, s. 389.

⁸⁴ ANK, ZZG, sygn. 19, s. 506.

⁸⁵ *Ibidem*, s. 591.

districtu Bielscensis haeredissa, coniuges”⁸⁶. Z uwagi na to, że obydwaj synowie Stanisława Aleksandra Łoknickiego obrali stan duchowny, ta linia Łoknickich nie miała swej naturalnej kontynuacji.

Jak już wspomniano, najdłużej żyjącym spośród synów Mariana Łoknickiego był jego najstarszy syn z drugiego małżeństwa, **Jan**, którego żoną od 1618 r. była Anastazja Kaleczycka, córka Wasyla (Bazylego), który miał być rzekomo podczaszym grodzieńskim, lecz w pamiętniku rodzinnym prócz dokładnej daty jego urodzin i zgonu informacji o pełnionym urzędzie nie podano⁸⁷. Teść Jana Łoknickiego zmarł w wieku 83 lat w 1648 r., a jego jedyną żoną była Zofia Bieńkowska. Gdy chodzi o dokładną datę *ad quem* zawarcia tego małżeństwa, to wyznacza ją wpis do ksiąg grodzkich brańskich zapisu wzajemnego dożywocia obojga małżonków „sabatho ipso festo S. Petri et Pauli” (29 czerwca 1618 r.)⁸⁸. Prawdopodobnie z tego małżeństwa pochodzili jego dwaj znani synowie: **Aleksander** i **Bartłomiej Janowice Łokniccy**, z których pierwszy odnotowany został jako deputat sądów skarbowych ziemi bielskiej w 1664 r.⁸⁹ W monografii województwa podlaskiego pióra Józefa Maroszka czytamy, że „Krzysztof Zaleski z Leniewa pod Bielskiem oskarżył przed sądem grodzkim w Brańsku Żydów orleńskich, że w latach 1655–1657 podczas następujących w kraje nasze nieprzyjaciół Szwedów, Węgrów, Kozaków, jakoby pomocą i powodem i naprowadzaniem niektórzy Żydowie orleńscy mieli być. Po śmierci Zaleskiego, 6 VIII 1663 r. jego szwagrowie Aleksander i Jan Łokniccy skasowali pozew sądowy pisząc, że ci Żydowie niektórzy przez tychże nieprzyjaciół są pomęczeni, a drudzy pomarli sami...”⁹⁰. Z tego mogłyby wynikać dwie konkluzje, a mianowicie, że Jan Marianowic Łoknicki miał jeszcze jednego syna Jana i nieznaną z imienia córkę, która była żoną wójta zbuckiego Krzysztofa Zaleskiego, a owdowiała w 1663 r. Niestety po dotarciu do

⁸⁶ *Ibidem*, s. 773, 847.

⁸⁷ *Urządnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego...*, t. 2, nr 1959.

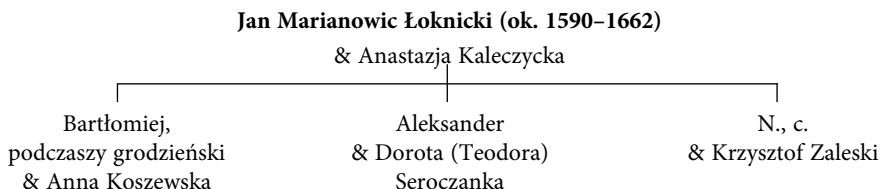
⁸⁸ ANK, ZZG, sygn. 20, s. 607.

⁸⁹ ANK, ZZG, sygn. 19, s. 1294.

⁹⁰ J. Maroszek, *Dzieje województwa podlaskiego do 1795 roku*, Białystok 2013, s. 413 (wykorzystano księgę grodzką brańską znajdującą się w Mińsku: f. 1708, op. 1, nr 41, s. 361).

oryginału źródła, na które się wyżej wspomniany autor powoływał, okazało się, że szwagrami owego Zaleskiego byli Aleksander i Bartosz Łoknickcy. Pozostaje zatem jako nowość informacja o siostrze Łoknickich zamężnej za Krzysztofem Zaleskim. O tym, że Jan Marianowic Łoknicki żył jeszcze w 1658 r. świadczy wystąpienie jego synów, Aleksandra i Bartłomieja, którzy określają się jako *fili Joannis Łoknicki*, nie zaś jako *olim* bądź *quondam*. Gdy chodzi o małżeństwa synów Jana Marianowica Łoknickiego, to Aleksander poślubił córkę Michała Seroki, Dorotę, najpóźniej w 1649 r.⁹¹ W innym miejscu występuje ona jako Teodora. Bartłomiej natomiast pojął za żonę Annę, córkę Wojciecha Koszewskiego, i również pierwsza informacja o tym małżeństwie pochodzi z 1649 r.⁹² W herbarzu Uruskiego nazwana jest ta żona Bartłomieja Łoknickiego Kossowską, co jest chyba pomyłką heraldyka, a nie świadczy o ponownym jego małżeństwie⁹³. Bartłomiej Łoknicki w lutym 1670 r. został podczaszym grodzieńskim po swym zamordowanym przez mieszczan grodzieńskich wuju Janie Kaleczyckim⁹⁴. Urząd ten sprawował do 1688 r., kiedy zapewne zmarł, a jego miejsce na urzędzie podczaszowskim zajął jego krewny Antoni Łoknicki.

Jan Marianowic Łoknicki nie żył już w 1662 r., gdy jego syn Aleksander użył określenia „*filius olim Joannis Łoknicki*”⁹⁵. W chwili śmierci Jan liczył sobie ok. 70 lat. W tym samym roku część Leniewa posiadał podczaszy wileński Paweł Jozafat Garliński z żoną Anną Wefmanówną⁹⁶. Nie wiadomo, jakim sposobem posiadłość ta dostała się w ręce Garlińskiego – może tytułem dzierżawy? Poniższy schemat przedstawia potomków Jana Marianowica Łoknickiego.

Nie mamy możliwości przypisania do konkretnej linii Łoknickich miecznika lidzkiego z 1687 r. ani wojskiego dorpackiego z 1686 r. Aleksandra Łoknickiego, nie mówiąc już o opacie oliwskim Piotrze Łoknickim, który objął swoje dostojeństwo w 1691 r. Jest wielce prawdopodobne, że należeli oni do potomków Adama Stanisławowica Łoknickiego i Krystyny Lewalt Jezierskiej. Możliwe, że wojski dorpacki Aleksander był tożsamy z synem Jana Marianowica

⁹¹ ANK, ZZG, sygn. 19, s. 532.

⁹² *Ibidem*, s. 478.

⁹³ S. Uruski, *op. cit.*, s. 353.

⁹⁴ *Urządnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego...*, t. 2, nr 1966, s. 291.

⁹⁵ ANK, ZZG, sygn. 19, s. 1370.

⁹⁶ *Ibidem*, s. 1369.

Łoknickiego, aczkolwiek poza tym samym imieniem brak jest innych przesłanek identyfikacyjnych.

Reasumując nasze rozważania nad rodowodem potomków wojskiego bielskiego Jana Faraura Łoknickiego, nie sposób nie zauważyć, że małżeństwa ich samych zawierane były w kręgu szlachty o tym samym statusie społecznym i majątkowym z obszaru Podlasia, Mazowsza i zachodnich połaci Wielkiego Księstwa Litewskiego – głównie z województwa brzeskiego. Wchodzili oni w parantelę m.in. z Hamszejami, Buchowieckimi, Irzykowiczami, Kaleczyckimi, Niemirami, Umiaszowskimi. Niektórzy z nich uzyskali status wyższy niż przeciętny, Marian Łoknicki był bowiem brany pod uwagę jako kandydat na kasztelana podlaskiego, a jego dwaj wnukowie jako duchowni odegrali ważne role w swoich zakonach: Krzysztof został opatem cystersów oliwskich, a Jerzy był profesorem i wychowawcą w prowadzonych przez jezuitów gimnazjach.

Aneks

Zdzitowce, 8 stycznia 1613 r.

Pokwitowanie wystawione przez Jana Marianowica Łoknickiego dla stryja Stanisława Łoknickiego z opieki nad nim i jego rodzeństwem sprawowanej po śmierci ojca Mariana

Kopia: CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 11, k. 32v–33 (1616 r.), Joannes filius olim Mariani Łoknicki secretarii Sacrae Regiae Maiestatis

Jan Maryanowicz Łoknicki czynię jawno i wyznawam tem listem kwitacyjnym moim, iż co po zejściu z tego świata sławnej pamięci ojca mego Maryana Łoknickiego, sekretarza J[ego] K[rólewskiej] M[iłości] stryj mój Stanisław Łoknicki sekretarz J[ego] K[rólewskiej] M[iłoś]ci, jako opiekun przyrodzony, wziął do opieki swej mnie i bracią moją rodzoną, nieboszczyka Krzysztofa, Mikołaja i Stanisława Łoknickich, także i siostry moje Katarzynę, Zofią, Annę, Halszkę, Marynę, Krystynę, Raginę i Barbarę Łoknickie, jako dzieci lat nie mające. Także i wszystką majątność po nieboszczyku ojcu naszym została w roku 1602, dnia 10 miesiąca Maja i miał w opiece przez lat dziesięć, to jest aż do roku 1611, a mianowicie folwark Leniewo w powiecie Bielskim, a drugi folwark Czerniaków ze wsiami Jastrzębłą, Uhlany, Działhelczem w województwie Brzeskiem leżący. I gdym ja już do lat swoich zupełnych przyszedł, tedy stryj mój tą wszystką majątność pomienioną, którą w opiece swej miał [k. 33], wszystko wedle inwentarza spisano, wedle którego tą opiekę na się przyjmował, w całości mnie jako starszemu synowi nieboszczykowskiemu podał i postąpił, i liczbę dostateczną, spisawszy na rejestr wszystkie przychody za wszystkie lata tak z czynszów i dziatka od poddanych, jako i z urodzajów dwornych, miodów i wszelkich dochodów uczynił. Z której liczby pokazał się rozchód słuszny, co J[ego] M[iłość] na wychowanie nasze, na

naukę i wydając za mąż siostry moje, także na nakład prawny wydał i nałożył etc. Także wszystkie przywileja główne, listy i prawa na majątności różne, cokolwiek po nieboszczyku ojcu naszym J[ego] M[iłości] w zachowaniu swoim miał, to wszystko J[ego] M[iłości] do rąk moich w całości oddał. I k temu rysztunek oprawny, halzbant wedle inwentarza Jmci do mnie oddał. Z którego oddania mnie tych zwysz pomienionych majątności i z uczynienia liczby dostatecznej ja Stanisława Łoknickiego, stryja mego i potomki J[ego] M[iłości]ci tem kwitem mojem kwituję i wolnym czynię wiecznemi czasy. I na tom ja Jan Maryanowicz Łoknicki dał Stanisławowi Łoknickiemu sekretarzowi J[ego] K[rólewskiej] M[iłości]ci ten list kwitancji mojej pod pieczęcią moją i z podpisem ręki mej. Pisan w Zdzitowczach roku 1613 miesiąca Stycznia 8 dnia.

Tenże sam Jan Łoknicki przyznał osobiście, której kwitancji in actis castrensibus Branscensibus, f[eria] 2 post festum S. Francisci Confessoris proxima [1 X] Anni Domini 1616 continetur oblata.

Streszczenie

W artykule przedstawiono rodowód szlacheckiej rodziny Łoknickich herbu Nieczuja, obejmujący pięć pokoleń osiadłych w ziemi bielskiej i brzesko-litewskiej na przestrzeni XVI i XVII w. Protoplasta rodu Piotr Łoknicki, znany jedynie z patronimiku Jan Faraur, najpierw pełnił funkcję skarbnika na dworze biskupa wileńskiego Jana z Książąt Litewskich, a w końcu swego życia piastował urząd wojskiego bielskiego. On to w małżeństwie z nieznaną z imienia Jasięską doczekał się czworga dzieci: synów Mariana, Stanisława i Przeclawa oraz córki Anny. Dwaj starsi synowie piastowali urzędy sekretarzy królewskich, a jeden z nich był ponadto ekonomem dorpackim. Obaj zawarli małżeństwa z przedstawicielkami szlachty litewskiej, a młodszy Przeclaw z szlachcianką małopolską, z którą nie pozostawił potomstwa. Najliczniejsze potomstwo, bo dwanaścioro dzieci, zostawił Marian Łoknicki, jego brat Stanisław tylko troje, których dalszych losów nie znamy. Dwaj młodszy synowie Mariana, Mikołaj Piotr i Stanisław, osiągnęli lokalne urzędy w hierarchii ziemi bielskiej (chorąży) i brzesko-litewskiej (wojski). Wnuk Mikołaja, Antoni piastował urząd podczaszego grodzieńskiego, a dwaj synowie wojskiego brzeskiego wybrali karierę duchowną i osiągnęli znaczące pozycje opata oliwskiego oraz prefekta i profesora teologii moralnej w kolegiach jezuickich. Obserwując krąg społeczny zawieranych przez Łoknickich małżeństw, można stwierdzić zdecydowaną przewagę rodzin zamieszkujących obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego, co decydowało o przesuwaniu się na te tereny części potomków Jana Faraura Łoknickiego.

The Łoknicki Family of the Nieczuja Coat of Arms in Podlasie and Brest-Litovsk District until the Mid-Seventeenth Century Summary

The essay presents the pedigree of the noble Łoknicki family of the Nieczuja coat of arms, covering five generations settled in the Bielsko and Brest-Litovsk lands throughout the 16th and 17th centuries. The progenitor of the family, Piotr Łoknicki, is known only from the patronymic of Jan Faraur, who first served as a treasurer at the court of the Bishop of Vilnius Jan of the Lithuanian Dukes, and at the end of his life held the office of *wojski* (Lat. *tribunus*) in the Bielsko district. In marriage with an unknown by name Jasińska, he had four children, Marian, Stanisław, Przeclaw,

and a daughter Anna. Jan's two older sons held the office of royal secretaries, and one of them was also a Derpt (Tartu) steward. Two older sons of Jan Faraur entered into marriage with daughters of the Lithuanian nobility, and the younger Przeclaw with the noblewoman from Lesser Poland (*Małopolska*), with whom he did not leave any children. The most numerous offspring was left by Marian Łoknicki, who had twelve children, while his brother Stanisław only three, whose fate we do not know. Marian's two younger sons, Mikołaj Piotr and Stanisław Łoknicki, were appointed to local offices in the military structures of Bielsko land (Mikołaj Piotr as standard-bearer [*chorąży*]) and Brest-Litovsk (Stanisław as *wojski*). Grandson of Mikołaj, Antoni, reached the office of the Grodno cupbearer (*podczaszy*), while Stanisław's two sons chose an ecclesiastical career and achieved significant positions: as the Oliwa abbot and the prefect and professor of moral theology in Jesuit colleges. Observing the social circle of the Łoknicki marriages, we find a definite advantage of the families living in the Grand Duchy of Lithuania, which influenced the relocation of some of the descendants of Jan Faraur Łoknicki to these areas.

Bibliografia

Źródła archiwalne

- Archiwum Narodowe w Krakowie, Oddział na Wawelu, Zbiór Zygmunta Glogera, Wypisy z ksiąg ziemskich i grodzkich podlaskich (tzw. Kapicjana) z XV–XVIII w., sygn. 11, 12, 15, 19, 20, 32, 49.
Archiwum Państwowe w Białymstoku, Księga brańska z 1640–1641 r.
Центральний державний історичний архів України, м. Львів (CDIAUL), f. 812, op. 1, nr 3, 5, 8, 11, 12, 13, 14, 19, 37.
Российский государственный архив древних актов в Москве (RGADA), f. 389, op. 1, d. 53, 102.

Źródła drukowane

- Lietuvos Metrika. Knyga 37 (37) (1552–1561)*, wyd. D. Baronas, Vilnius 2011.
Lietuvos Metrika. Knyga 52 (1569–1570), wyd. A. Baliulis, R. Firkovičius, Vilnius 2004.
Lietuvos Metrika. Knyga 71 (71) (1585–1586), wyd. D. Antanavičius, Vilnius 2008.
Lietuvos Metrika. Knyga 251 (37) (1555–1558), wyd. I. Valikonytė, L. Steponavičienė, Vilnius 2010.
Lietuvos Metrika. Knyga nr 1[523] (1528), wyd. A. Baliulis, A. Dubonis, Vilnius 2006.
Polska XVI w. pod względem geograficzno-statystycznym, t. 6: *Podlasie (województwo)*, wyd. A. Jabłonowski, Warszawa 1908 (Źródła Dziejowe, t. 17, cz. 1).
Starowolski S., *Monumenta Sarmatarum viam anniversariae carnis ingressorum*, Cracoviae 1655.
Volumina constitutionum, t. 2: 1550–1609, cz. 1: 1550–1585, Warszawa 2005.
- Акты издаваемые Виленскою Коммиссиею для разбора древних актов*, t. 13, 20, Вильна 1886, 1893.
Тастаменты шляхты і мяшчан Беларусі другой паловы XVI ст., wyd. А.Ф. Аляксандрава, В.У. Бабкова, І.М. Бобер, Мінск 2012.

Opracowania

- Błaszczyk G., *Herbarz szlachty żmudzkiej*, t. 6, Warszawa 2016.
Boniecki A., *Herbarz Polski*, cz. 1: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. 15, Warszawa 1912.

- Deputaci Trybunału Głównego Wielkiego Księstwa Litewskiego 1582–1696. Spis*, red. A. Rachuba, Warszawa 2007.
- Dumin S., Rachuba A., Sikorska-Kulesza J., *Ciechanowieccy herbu Dąbrowa*, Warszawa 1997 (wyd. 2, Warszawa 2013).
- Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy*, red. L. Grzebień, Kraków 2004.
- Hajdukiewicz L., *Montanus Jakub (ok. 1524–1580)*, w: PSB, t. 21, Wrocław 1976, s. 664–665.
- Maroszek J., *Dzieje województwa podlaskiego do 1795 roku*, Białystok 2013.
- Niesiecki K., *Herbarz Polski*, wyd. J.N. Bobrowicz, t. 4, 6, Lipsk 1839, 1841.
- Paprocki B., *Herby rycerstwa polskiego zebrane i wydane r.p. 1584*, wyd. K.J. Turowski, Kraków 1858.
- Prokop K.R., *Sylwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec–Ostróg 2001.
- Quirini-Popławska D., *Działalność Włochów w Polsce w I. połowie XVI wieku na dworze królewskim, w dyplomacji i hierarchii kościelnej*, Wrocław 1973.
- Tęgowski J., *Parę uwag o początkach rodziny Lackich na Litwie w świetle testamentu leśniczego podlaskiego Iwana Iwanowicza*, w: *Historia na źródłach oparta. Studia ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Srogoszowi w 65. rocznicę urodzin*, red. A. Stroynowski, Częstochowa 2017, s. 793–807.
- Uruski S., *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 10, współudz. A.A. Kosiński, uzup. A. Włodarski, Warszawa 1913.
- Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy*, t. 9: *Urzędnicy inflanccy XVI–XVIII wieku*, oprac. K. Mikulski, A. Rachuba, Kórnik 1994.
- Urzędnicy podlascy XIV–XVIII wieku*, oprac. E. Durbas-Urwanowicz et al., Kórnik 1994.
- Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 1: *Województwo wileńskie XIV–XVIII wiek*, red. A. Rachuba, Warszawa 2004.
- Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 2: *Województwo trockie XIV–XVIII wiek*, red. A. Rachuba, oprac. H. Lulewicz et al., Warszawa 2009.
- Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 5: *Ziemia połocka i województwo połockie XIV–XVIII wiek*, red. A. Rachuba, oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, A. Haratym, A. Macuk, A. Radaman, współpr. W. Hałubowicz, P.P. Romaniuk, Warszawa 2018.
- Wdowiszewski Z., *Genealogia Jagiellonów i Domu Wazów w Polsce*, Kraków 2005.
- Wijuk Kojałowicz W., *Herbarz rycerstwa W.X. Litewskiego tak zwany Compendium, czyli o klejnotach albo herbach których familie stanurycerskiego w prowincjach Wielkiego Księstwa Litewskiego zażywają*, Kraków 1897.
- Wijuk Kojałowicz W., *Sacer nomenclator familiarum et stemmatum Magni Ducatus Lituaniae et provinciarum ad eum pertinentium*, wyd. S. Narbutas, Vilnius 2015.
- Wolff J., *Kniazowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku*, Warszawa 1895.

Jan Tęgowski – emerytowany profesor Uniwersytetu w Białymstoku (zatrudniony od 2001 r.). Główne zainteresowania badawcze związane są z genealogią dynastyczną Giedyminowiczów i Piastów, jak również genealogią szlachecką, w tym rodzin związanych z Wielkim Księstwem Litewskim. Pasjonat odkrywania nowych źródeł, które zmieniają spojrzenie na dotychczasową wiedzę o ludziach i sprawach dziejących się w średniowieczu i czasach wczesnonowożytnych. E-mail: jan.tegowski@poczta.onet.pl